

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
1793-09

meddelad i Stockholm den 24 november 2010

SÖKANDE

1. AA
2. BB

Ombud: CC
Plan- och Byggforum AB
Box 26
183 21 Täby

KLANDRAT AVGÖRANDE

Regeringens (Miljödepartementet) beslut den 18 december 2008, M2008/2919/F/P, avseende överklagande i fråga om detaljplan för del av Kummelnäsvägen, Nacka kommun, se bilaga

SAKEN

Rättsprövning

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

YRKANDEN M.M.

AA och BB ansöker om rättsprövning och yrkar att regeringens beslut ska upphävas. De anför bl.a. följande. Beslutet strider mot det i 5 kap. 18 § plan- och bygglagen (1987:10), PBL, uppställda kravet på att detaljplanen ska grundas på ett planprogram. Kommunen har i efterhand åberopat utredningar från 2001, 2002 och 2004 och benämnt dessa för planprogram. Planarbetet inleddes dock i maj

Dok.Id 98053

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

Mål nr
1793-09

2006 med ett dokument benämnt ”Start-PM”. I dokumentet nämns inte de åberopade utredningarna. Utredningarnas inriktning på att vara bl.a. trafikutredningar utan någon som helst koppling till en närmare detaljplanering talar även det för att utredningarna inte utgjort planprogram. Utredningarnas dateringar talar mot att det varit någon sammanhängande process. Sedan den första utredningen från 2001 har många fastigheter bytt ägare. Det är inte godtagbart att några för nästan alla sakägare helt okända utredningar ska få betraktas som planprogram. Till detta kommer att något öppet samråd med alla sakägare inte har skett.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 1 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut får en enskild ansöka om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen. Enligt 7 § samma lag ska Regeringsrätten upphäva regeringens beslut om det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet rymms inom handlingsfriheten (jfr prop. 1987/88:69 s. 23–25 och 234).

Den i målet aktuella detaljplanen syftar till att ge Kummelnäsvägen en sådan standard och utformning att den klarar buss-, gång- och cykeltrafik på ett trafiksäkert sätt. Vägen ska bl.a. breddas och en gång- och cykelbana anläggas. Dessutom ska vatten- och avloppsförsörjning av intilliggande detaljplaneområden

möjliggöras. För att detaljplanen ska kunna genomföras kommer mindre markområden att behöva lösas in.

Antagandet av detaljplanen har bl.a. föregåtts av utredningarna ”Utvecklingsområden i Boo” från 2000 och ”Planeringsstrategi för Utvecklingsområden i Boo” från 2001. Enligt planbeskrivningen har dessa utredningar fungerat som planprogram. Den förstnämnda utredningen har varit utställd, informationsblad har lämnats till samtliga berörda fastigheter och samråd har hållits i form av bl.a. tre öppna frågemöten. Något planprogram i egentlig mening har dock inte upprättats.

Enligt 5 kap. 18 § första stycket PBL ska en detaljplan grundas på ett program som anger utgångspunkter och mål för planen, om det inte är onödigt. Enligt förarbetena (prop. 1994/95:230 s. 74 och 117) kan ett program anses onödigt huvudsakligen i de fall där detaljplanen är av sådan beskaffenhet att den skulle kunna behandlas enligt reglerna om enkelt planförfarande. I vissa fall bör det dock vara möjligt att undvara program även om förutsättningarna för enkelt planförfarande inte är uppfyllda. Som exempel på när så kan vara fallet nämns att kommunen i översiktsplan dragit upp sådana riktlinjer för detaljplanearbetet att innebörd och konsekvenser kan utläsas tillräckligt tydligt. Det får då också förutsättas att förslaget till detaljplan har stöd i översiktsplanen och att det är förenligt med länsstyrelsens granskningsyttrande över översiktsplanen.

Den aktuella detaljplanen har handlagts med normalt förfarande. Den har inte något uttalat stöd i översiktsplanen. Den aktuella situationen motsvarar därför inte något av de exempel som anges i förarbetena.

Utförmningen av bestämmelsen om att detaljplan ska föregås av ett programarbete, om det inte är onödigt, begränsar inte tillämpningen till de i förarbetena lämnade exemplen på när ett program kan vara onödigt. I stället måste kravet på program bedömas utifrån planeringssituationen i det enskilda fallet. Bestämmelsen ger alltså beslutsfattare ett visst handlingsutrymme (se RÅ 2003 not. 208).

Den aktuella detaljplanen har ett begränsat innehåll på så sätt att den främst reglerar upprustning och breddning av en redan befintlig väg. De enskilda fastighetsägarna har på ett tidigt stadium fått information om kommunens planer och även getts möjlighet att framföra synpunkter på dessa. Mot denna bakgrund finner Regeringsrätten att bedömningen att ett planprogram kunnat undvaras ligger inom ramen för det handlingsutrymme som ges i 5 kap. 18 § PBL. Beslutet strider således inte mot denna bestämmelse. Det framgår inte heller klart av omständigheterna i målet att beslutet på annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

Susanne Billum

Marianne Eliason

Henrik Jermsten

Olle Stenman

Erik Nymansson

Maria Lindeberg

Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd. II

Föredraget 2010-11-03